

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра інженерії енергосистем

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІ енергетики,
автоматики і енергозбереження
(Каплун В.В.)

2024 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри інженерії енергосистем
протокол № _____ від “___” _____ 2024 р.

завідувач кафедри
(Антипов Є.О.)

“РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Теплоенергетика»
(Шеліманова О.В.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Облік та регулювання розподілу витрат теплової енергії »

«галузь знань 14 Електрична інженерія

спеціальність 144 - «Теплоенергетика»

освітня програма - Теплоенергетика

ННІ «Енергетики, автоматики і енергозбереження»

Розробники: доцент, к.т.н., Міщенко А.В.,

доцент, к.т.н. Шеліманова О.В.,

Київ – 2024

Опис навчальної дисципліни

_____ Облік та регулювання розподілу витрат теплової енергії, _____
(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	14 – "Електрична інженерія"	
Напрямок підготовки		
Спеціальність	144 – «Теплоенергетика»	
Спеціалізація		
Освітній рівень	Бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2,0	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	3-й	
Семестр	5-й	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	15 год.	
Лабораторні заняття	15 год.	
Самостійна робота	60 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – здобуття майбутніми інженерами-теплоенергетиками теоретичних знань і практичних навичок в галузі приладового забезпечення обліку та регулювання витрат енергоносіїв для забезпечення їх ощадливого використання.

Завдання дисципліни – підготовка студентів до самостійної роботи, прийняття кваліфікованих рішень по впровадженню обліку та регулювання витрат енергоносіїв.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- правила організації обліку та регулювання споживання енергоносіїв;
- нормативні документи щодо впровадження систем обліку та регулювання витрат енергоносіїв Т

уміти:

- вирішувати практичні завдання вибору схем та приладового забезпечення систем обліку теплоносіїв;
- - *приймати відповідні заходи при виникненні неполадок в роботі устаткування, а також в аварійних ситуаціях;*
- вирішувати питання організації регулювання витрат енергоносіїв в системах тепло- і газопостачання;

Набуття компетентностей

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Розуміння та власне осмислення основних світоглядних концепцій і принципів у навчанні і професійній діяльності.

ЗК4. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК5. Розуміння необхідності, дотримання правил безпеки життєдіяльності та виконання вимог охорони праці. Екологічна грамотність. Орієнтація на досягнення життєвого успіху та здорового способу життя.

ЗК7. Здатність до роботи в команді.

ЗК8. Здатність до аналізу та синтезу науково-технічної, природничонаукової та загальнонаукової інформації.

Спеціальні фахові компетентності (СК):

СК1. Здатність удосконалювати аналітичні методи та комп'ютерні програмні засоби для розв'язування інженерних завдань технічного обслуговування і ремонту, зокрема, в умовах технічної невизначеності.

СК3. Здатність застосовувати та вдосконалювати наявні кількісні математичні, наукові й технічні методи, а також комп'ютерні програмні засоби для розв'язування інженерних завдань технічного обслуговування і ремонту.

СК4. Здатність втілювати передові інженерні розробки для отримання практичних результатів.

СК7. Здатність демонструвати творчий і новаторський потенціал у проектних розробках з експлуатації теплоенергетичних установок.

СК9. Здатність розробляти плани й проекти, спрямовані на досягнення поставленої мети і зорієнтовані на наявні ресурси, розпізнавати та керувати чинниками, що впливають на витрати у планах і проектах.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Назва												
Тема 1 Загальні положення організації обліку енергоносіїв		4	2	2								
Тема 2. Методи вимірювання температури, тиску та витрат теплоносія		4	4	2		8						
Тема 3. Прилади для вимірювання температури і тиску, які застосовуються в системах обліку теплової енергії.		4		4		8						
Тема 4. Основні типи витратомірів, їх переваги та недоліки		4	2	4		8						
Разом за змістовим модулем 1	60	16	8	12		24						
Змістовий модуль 2. Назва												
Тема 5. Умови впровадження регулювання витрат теплоносія в теплових мережах		4	4			10						
Тема 6. Технологічні схеми регулювання витрат теплоносія. Типи регуляторів.		6	3	3		10						
Тема 7. Приладові		4				16						

комплекси обліку та регулювання витрат теплоносія.												
Разом за змістовим модулем 2	60	14	7	3		36						
Усього годин	120	30	15	15		60						

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення характеристик термометрів опору.	3
2	Порівняння точності вимірювання тиску манометрами різних типів.	4
3	Вивчення принципу дії електромагнітного витратоміру.	4
4	Дослідження ультразвукових витратомірів різних типів.	4

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз основних типів механічних витратомірів.	5
2	Дослідження роботи автоматизованого теплового пункту навчального корпусу № 8 НУБіП України	5
3	Дослідження роботи автоматизованого теплового пункту навчального корпусу № 11 НУБіП України	5

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення стипових схем обліку споживання теплової енергії	15
2	Визначення діаметру поперечного перерізу датчика витрат теплоносія	15
3	Вибір регулюючого клапану.	10
4	Аналіз факторів оптимізації температурного графіка відпуску теплоти в системах комунальної теплоенергетики	20

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- іспит;
- модульні тести;
- реферати;

- розрахункові роботи;
- захист лабораторних робіт;

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні);
- самостійна робота (виконання завдань);

7. Методи оцінювання.

- іспит;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати,
- захист лабораторних та практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни на навчальному порталі НУБіП України eLearn
- <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1866>
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- 1. Закон України “Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання” № 2119-VIII від 22 червня 2017 року.
- 2. Правила надання послуги з постачання теплової енергії, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України № 830 від 21 серпня 2019 року.
- 3. Тимчасові правила обліку відпуску та споживання теплової енергії
- 4. Б.Х Драганов, В.В.Іщенко, О.В.Шеліманова. Експлуатація теплоенергетичних установок і систем. К.:КОМПРИНТ. 2017.- 320 с.
- 5. Гершкович В.Ф. Пособие по проектированию водяного отопления. – К.: Укрархстройинформ, 2001. – 44с.
- 6. Єршов В.В. Теплотехнічні вимірювання та прилади/ / Навч. посіб. – Миколаїв: НУК, 2007. – 220 с.
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- 1. Рижков С.В., Єршов В.В. Збірник лабораторних робіт з курсу «Теплотехнічні вимірювання». – Миколаїв: УДМТУ, 1999. – 56 с.
- 2. Єршов В.В., Димо Б.В., Фордуй С.Г. Теплотехнічні вимірювання та прилади. Методичні вказівки, програма і контрольні завдання. – Миколаїв: УДМТУ, 2000. – 34 с.

Інтернет-джерела

- 1 www.saae.gov.ua
- 2 www.skaiteks.com.ua
- 3 www.trios.com.ua
- 4 www.sakura.ua
- 5 www.sempal.com